

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

**Azərbaycan Respublikasının
Təhsil Nazirliyinin**

17 nömrəli *07* *07* 2020-ci il
tarixli qərar № təsdiq

**ƏSLİ İLƏ
DÜZDÜR**

**BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNİN (ƏSAS (BAZA) ALİ TƏHSİLİNİN)
İXTİSAS ÜZRƏ**

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 050212 Regionşünaslıq (regionlar üzrə)

BAKALAVRIAT SƏVİYYƏSİNİN 050212 Regionşünaslıq (regionlar üzrə) İXTİSASI ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMI

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bakalavriat səviyyəsinin **“050212 Regionşünaslıq (regionlar üzrə)”** ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) **“Təhsil haqqında”** Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına, eləcə də **“Ali təhsilin bakalavriat (əsas (baza ali) tibb təhsili) səviyyəsi üzrə ixtisasların (proqramların) Təsnifatı”**na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. Təhsil Proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:
 - İxtisas üzrə məzunun kompetensiyalarını, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə təlim və öyrənmə metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktura və kadr potensialına olan tələbləri, tələbənin təcrübə keçmə, işə düzəlmə və təhsilini artırma imkanlarını müəyyənləşdirir;
 - Tələbələrə və işəgötürənlərə məzunların əldə etdiyi bilik və bacarıqlar, eləcə də təlim nəticələri bərədə məlumatlandırmaq;
 - Təhsil Proqramı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı bu prosesə cəlb olunan ekspertləri məlumatlandırmaq.
- 1.3. Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və **“050212 Regionşünaslıq (regionlar üzrə)”** ixtisası üzrə bakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.4. Tələbənin 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır (xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla). Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükün 50%-dən çox olmamalıdır. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq həftəlik yükün həcmi dəyişdirilə bilər.

2. Məzunun kompetensiyaları

- 2.1. Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı ümumi kompetensiyalara yiyələnmişdir:
 - İxtisası üzrə Azərbaycan dilində şifahi və yazılı kommunikasiya bacarıqlarına;
 - İxtisası üzrə ən azı bir xarici dildə kommunikasiya bacarıqlarına;

- Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli biliklərə, milli dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma bacarıqlarına;
- Milli dövlətimizin qarşılaşdığı təhdidləri və çağırışları müəyyən etmə qabiliyyətlərinə;
- İş yerində informasiya texnologiyalarından istifadə etmək bacarığına;
- Komandada iş, problemin həllinə ortaq yanaşmaya nail olmaq qabiliyyətinə;
- Yeni şəraitə uyğunlaşmaq, təşəbbüs irəli sürmək qabiliyyətinə və uğur qazanmaq iradəsinə;
- Məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək qabiliyyətinə;
- Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatı təhlil etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarıqlarına;
- Peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək, gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirilmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq qabiliyyətinə;
- Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyətə, eləcə də vətəndaş şüuruna və etik yanaşmaya, həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığına;
- Bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığına;
- Sistemli düşünə bilmək, sistemləri təhlil edərək elementlər arasında əlaqələri aşkarlayıb dərk etmək, müxtəlif sahələrdə və fərqli səviyyələrdə sistemli əlaqə prinsiplərini dərk etmək, qeyri-müəyyən şəraitdə fəaliyyət göstərmək səriştəsi;
- Strateji baxış formalaşdırmaq, fəaliyyətin mümkün nəticələrini görə bilmək (mümkün, ehtimal edilən və arzu olunan), dərk etmək və qiymətləndirmək qabiliyyəti, fəaliyyətin gələcəyi haqqında aydın fikirə malik olmaq, risk və baş verə biləcək dəyişiklikləri nəzərə almaq, qərarların qəbulunda yenilikçi və yaradıcı olmaq bacarığı;
- Başqalarına qulaq asmaq, dinləmək, onların ehtiyaclarını, hərəkətlərini anlamaq, fikirlərini öyrənmək, yaranan münaqişələri həll etmək, problemlərin həllinə yönəlik kollektiv əməkdaşlıqda iştirak və fərqli yanaşmalardan istifadə bacarığı;
- Qəbul edilmiş norma, yanaşma və fikirləri tənqidi təhlil etmək, öz baxışlarına və fəaliyyətinə tənqidi yanaşmaq, cəmiyyətdə öz rolunu tənqidi qiymətləndirmək bacarığı.

2.2 Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına yiyələnəməlidir:

- Müasir dünyanın siyasi xəritəsi, siyasi-ərazi strukturu, onun dinamikası və bütün qitələr üzrə ən yeni transformasiyalar haqqında adekvat təsəvvürə malik olaraq, coğrafi biliklər və arqumentlər əsasında beynəlxalq siyasi prosesləri təhlil etmək və qiymətləndirməyi bacarmaq; (PK-1)
- Beynəlxalq münasibətlər sisteminin formalaşmasını, təkamülünü və müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində baş verən hadisələrə təsirini təhlil etmək, tarixi və müasir siyasi hadisələr və proseslər arasında əlaqəni və varisliyi müəyyən etməyi bacarmaq; (PK-2)
- Beynəlxalq münasibətlər tarixi sahəsində dərin biliklərə malik olaraq, müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində baş verən proseslərin səbəblərini müəyyən etmək və dövlətlərin, birliklərin, hökumətlərarası və qeyri-hökumət təşkilatlarının qarşılıqlı münasibətlərini təhlil etməyi bacarmaq; (PK-3)
- Siyasi-ictimai mütəfəkkirlərin dövlət, hüquq, ictimai və siyasi münasibətlərə dair təlim və nəzəriyyələrini ilkin mənbələr əsasında təhlil edərək, çağdaş beynəlxalq siyasi prosesləri və siyasi institutların fəaliyyətini qiymətləndirmək, habelə mühakimələr və proqnozlar irəli sürməyi bacarmaq; (PK-4)
- Region dövlətlərinin siyasi sistemlərini müqayisəli öyrənərək siyasi gücün/hakimiyyətin istifadəsi və bölünməsi, siyasi təzahürlər arasında ümumi və fərqli xüsusiyyətləri müəyyən etmək, sözügedən dövlətlərdə qanunverici-icraedici hakimiyyətlər arasında qarşılıqlı əlaqələri, mövcud olan siyasi rejimləri, mərkəzi və yerli hakimiyyətlər arasında münasibətləri, fəaliyyət göstərən siyasi partiyaları, siyasi prosesləri təhlil etmək və siyasi idarəetmənin həyata keçirilməsində ayrı-ayrı fərdlərin siyasi qrupların və elitanın rolunu müəyyən etməyi bacarmaq; (PK-5)
- Region ölkələrinin xarici siyasət mexanizmi, xarici siyasət sahəsində qərarların qəbul edilməsi prosesinin mərhələləri və bu prosesə təsir edən amilləri təhlil etmə; xarici siyasətin əsas prinsipləri, prioritetləri, istiqamətləri, müxtəlif dövlətlərlə siyasi, hərbi, diplomatik, iqtisadi və mədəni sahələrdə ikitərəfli münasibətləri, beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələri, enerji siyasəti və onun regional və beynəlxalq münasibətlər sistemində təsirini təhlil etmək; xarici siyasət qarşısında duran əsas çağırışları, riskləri və problemləri müəyyən etmək; xarici siyasətin həyata keçirilən əsas istiqamətləri üzrə ilkin proqnozlaşdırmanı bacarmaq; (PK-6)
- Siyasi, mədəni və ilkin elmi araşdırmalar aparmaq üçün sosial emlərdə geniş yayılmış kəmiyyət və keyfiyyət metodlarından istifadə etməyi bacarmaq, tədqiqat istiqaməti üzrə uyğun və etibarlı informasiyanı fəqləndirməyi bacarmaq; anket, sorğu, və tədqiqat müsahibəsi keçirtmək səriştəsi var; kontent və statistik təhlil etməyi bacarır; bu üsul və metodlardan istifadə etməklə optimal qərarlar verə bilmək; (PK-7)

- Beynəlxalq münasibətlərin əsas nəzəriyyələrini dərindən mənimsəyərək, müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində baş verən prosesləri və hadisələri şərh etmək, qlobal, regional və ölkə səviyyələrində beynəlxalq problemləri təhlil etmək, beynəlxalq proseslərin səbəb-nəticə əlaqələrini aşkar etmək, izah etmək və proqnozlaşdırmağı bacarmaq;(PK-8)
- Beynəlxalq/regional təhlükəsizlik problemlərinin səbəblərini, mahiyyətini və nəticələrini, habelə onların regional və qlobal aspektlərini dərindən araşdırma bilmək; regionun aparıcı dövlətlərinin milli təhlükəsizlik siyasətini təhlil etməyi bacarmaq; (PK-9)
- Beynəlxalq hüquq münasibətlərinin ayrı-ayrı növlərinin tənzimlənməsi elementlərini, beynəlxalq müqavilələr də daxil olmaqla beynəlxalq hüququn mənbələrinin məzmunu və milli hüquq sistemində yeri, o cümlədən tətbiqi xüsusiyyətlərini, beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərinin beynəlxalq-hüquqi tənzimləmədə rolunu, beynəlxalq təşkilatların və beynəlxalq məhkəmə qurumlarının beynəlxalq və milli hüquqi tənzimləmədə əhəmiyyətini, nəhayət beynəlxalq hüququn ayrı-ayrı sahələrinin əsas xüsusiyyətlərini və istiqamətlərini bilmək; (PK-10)
- Beynəlxalq hüququn prinsip və normalarını beynəlxalq/regional proseslərin və hadisələrin təhlilində və qiymətləndirməsində tətbiq etməyi bacarmaq;(PK-11)
- Region dövlətlərinin makro-iqtisadi göstəriciləri, iqtisadiyyatın əsas sektorları, iqtisadi potensialı, investisiya qoyuluşu və xarici ticarət əlaqələrini bilməli; region dövlətlərinin iqtisadiyyatının beynəlxalq iqtisadiyyatdakı rolu, milli iqtisadiyyatların arasındakı qarşılıqlı münasibətlər, onların təkamülü, müqayisəsi və nəticələri haqqında biliklərə sahib olmaq; regional proseslərin öyrənilməsi və təhlilində iqtisadi amillərin və qanunauyğunluqların təsirini və rolunu müəyyən etmək; regional iqtisadiyyat, regional ticarət, regional biznes, tədiyə balansı və regional maliyyə ilə bağlı anlayışları və prosesləri bilmək; transmilli korporasiyaların fəaliyyəti, regional iqtisadi təşkilatlarla bağlı biliklərə sahib olmaq; Azərbaycan və region ölkələri arasında investisiya və biznes əməkdaşlığına dair praktik təkliflər hazırlamağı bacarmaq; (PK-12)
- Karyera barədə ilkin anlayışları, karyera inkişaf fəaliyyətlərini, iş mü sahibəsinə hazırlıq prosedurlarını və mü sahibə texnikalarını bilmək, karyera yol xəritəsinin tərtib olunmasını və texnikaları, iradə, motivasiya və pozitiv düşüncə, işgüzar etika, iş axtarma strategiyaları, eləcə də iş üçün müraciət qaydalarını, peşəkar CV, rezume, istək və tövsiyə məktublarının hazırlanmasını bacarmaq; (PK-13)
- Vaxtın effektiv idarə edilməsini, stres menecmentini, kreativ, tənqidi və analitik düşüncə formalarını bilmək, problem həll etmə və qərarvermə texnikalarına, natiqlik bacarıqlarına sahib olmaq, eləcə də komanda işinin qurulmasını bilmək və liderlik prinsiplərinə yiyələnmək; (PK-14)

- Layihələrin hazırlanması idarə edilməsində iştirak etmək və digər çox istifadə olunan proqram təminatlarından istifadəni bacarmaq, iş həyatında şifahi və yazılı kommunikasiya vasitələrindən istifadə etməyi bacarmaq; (PK-15)
- Media materialları ilə işləmək, müəyyən mövzular üzrə araşdırmalar aparmaq, faktiki materialları toplamaq, ümumiləşdirmək, nəticə çıxarmağı bacarmaq; (PK-16)
- Region xalqlarının etnoqrafiyasına dair deduktiv və induktiv materialları öyrənmək; region xalqlarının adət, ənənə, məişət, mədəniyyəti, həyat tərzini müqayisəli şəkildə təhlil etmək; region xalqlarının sosial və antropoloji xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla etnik, milli, mədəni, dini, və irqi kimliyinə dair sistemli biliklərə malik olmaq; regionda mövcud etnik stereotiplərin, adət-ənənələrin, milli hislərin, etnik xarakterlərin və etnik münaqişələrin təzahürlərini təhlil etməyi bacarmaq; (PK-17)
- Beynəlxalq münasibətlər sistemində milli-dövlətlərin və sərhədlərin təşəkkülü haqqında biliklərə sahib olmaq; Təbii sərvətlərin, dövlət sərhədlərinin, və etnik, milli, dini kimlik anlayışlarının dünyadakı siyasi-iqtisadi proseslərə təsirini təhlil edə bilmək; (PK-18)
- Regionunun mədəniyyət və incəsənətinin tarixi inkişafı, hazırkı vəziyyəti və gələcək meyillərinə dair sistemləşdirilmiş biliklərini nümayiş etdirməyi bacarmaq; (PK-19)
- Region dövlətlərinin hüquq sisteminin təşəkkülü və inkişaf mərhələləri, hüquqi sistemin institusional quruluşuna dair biliklərə sahib olmaq; region dövlətlərinin hüquq sisteminin müxtəlif sahələrinə - konstitusiya hüququ, mülki hüquq, cinayət hüququ, əmək hüququna dair sistemli biliklərə malik olmaq; Demokratik cəmiyyət quruculuğu, qanunun aliliyinin təmin olunması, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində vəziyyəti təhlil etməyi bacarmaq; (PK-20)
- Strateji düşüncə tərzini formalaşdırmaq, strateji məqsədlərin düzgün formalaşdırması, strategiyanın hazırlanması prosesində vəziyyətin analizini aparmağı bacarıq; informasiya resurslarının strateji idarə olunması bacarıqlarına; strateji idarəetmə metodlarını tətbiq etməyi bacarmaq. (PK-21)
- Regionun tarixini dərinlən mənimsəmək, regionda inkişaf edən müasir proseslərin tarixi səbəblərini müəyyən edə bilmək və izah etmək, tarixi və müasir proseslər arasında varisliyi aşkar etmək; (PK-22)
- Müasir diplomatiyanın formalaşması, məqsəd və vəzifələrini, əsas inkişaf istiqamətlərini, strukturunu və mexanizmlərini bilmək, protokol və etiket qaydalarını icra etməyi bacarmaq, aparıcı ölkələrin diplomatik xidmətlərinin təşkilini bilmək, diplomatik sənədləri hazırlamağı bacarmaq. (PK-23)

3. Təhsil Proqramının strukturu

3.1. “050212 Regionşünaslıq (regionlar üzrə)” ixtisası üzrə Təhsil Proqramı 240 (4 il) AKTS kreditindən ibarətdir. Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüşdürülür:

Fənlərin sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
	Ümumi fənlər	30
1	Azərbaycanın tarixi Bu fənn Azərbaycanın müasir dövlətçilik ənənələrinin yaranmasını, mərhələlərini, formalaşmasını və inkişafını öyrənir, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin güclənməsində siyasi, ideoloji, iqtisadi, mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edir. Tələbələrımızdə vətənpərvərlik hissini aşılamaq üçün müxtəlif tarixi mərhələlərdə yaranmış dövlətlərin siyasi tarixi, ayrı-ayrı şəxsiyyətlərin qəhrəmanlıq nümunələri tarixi faktlar əsasında şərh olunur. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və rolu sistemli təhlil edilir. Əsas məqsəd tələbələrdə geniş dünyagörüşünün, vətən sevgisinin, tarixi hadisələri analitik təhlil etmə qabiliyyətinin və hadisələrdən, siyasi proseslərdən düzgün nəticə çıxarmaq qabiliyyətini formalaşdırmaqdan ibarətdir.	5
2	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya Bu fənn çərçivəsində tələbələrə Azərbaycan dilində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.	4
3	Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya Bu fənn çərçivəsində tələbələrə ixtisası üzrə xarici dillərdən birində təqdimat etmək, natiqlik, akademik və işgüzar yazı, şifahi və yazılı bacarıqların aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.	15
4	Seçmə fənlər (Seçmə fənlər ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçmə fənlərə əlavələr edilə bilər)	6
4.1	Fəlsəfə	3
	Sosiologiya	
	Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları	
	Məntiq	
	Etika	

4.2	İnformasiya texnologiyaları (ixtisas üzrə)	3
	İnformasiyanın idarə edilməsi	
	Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş	
	Politologiya	
İxtisas fənləri		120
5	İxtisas yönümlü xarici dil Fənn tələbələrə tədris olunan dilin səs quruluşunu, leksik-semantik təbiətini, lüğət tərkibini, dilin qrammatik strukturunu və tərkib elementlərini, leksik-qrammatik vahidlərin paradiqmatik və sintaqmatik əlaqələrini, onların funksionallığını və s. məsələləri nəzəri aspektdə öyrədir, eyni zamanda, bu biliklərin tətbiqi vərdişlərini formalaşdırır. Fənn çərçivəsində xarici dilə yiyələnmək üçün danışmaq, yazmaq, oxu və dinləmə bacarıqları sistematik şəkildə inkişaf etdirilir. Bu fənn tələbələrdə öyrədilən dildə sərbəst formada fikir və düşüncələrini ifadə etmək, təqdim olunan dil materialının təhlilini aparmaq bacarığını da formalaşdırır.	40
6	Siyasi təhlil və tənqidi təfəkkür İxtisaslı mütəxəssisin hazırlanması müstəqil təhlil və tədqiqatın aparılması, düzgün qərarların qəbul edilməsi bacarıqlarının formalaşdırılmasını tələb edir. Tələbələr tədris prosesində və peşə fəaliyyətində qarşıya qoyulan konkret məqsədləri və məsələləri həll etmək üçün bir sıra vacib nəzəri və empirik metodlara yiyələnirlər: Modellərin qurulması; analogiyaların aparılması; deduksiya; fərziyyələrin irəli sürülməsi; abstraksiya; müşahidə; eksperimentin aparılması; sorğuların keçirilməsi, təhlili, ümumiləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi; delfi üsulu; kontent analiz; faktların/informasiyanın toplanması, seçilməsi, kompüter vasitəsi ilə emalı, onlar arasında əlaqənin qurulması; müqayisə; ölçmə; irəli sürülən fərziyyəni yoxlamaq üçün müxtəlif statistik təhlillərdən istifadə bacarığı və s. Fənn çərçivəsində tələbələrdə məntiqi mühakimə yürütmə və tənqidi təfəkkür bacarıqlarını inkişaf etdirilir. Tələbələr deduksiya və induksiya yolu ilə nəticələr çıxarmaq, deduktiv və induktiv arqumentləri müəyyənləşdirmək və qiymətləndirmək, səfətlərin mövcudluğunu aşkar etmək və onlara yol verməmək, tənqidi təfəkkürün əsas komponentlərini müəyyən edə bilmək bacarığına yiyələnirlər. Tələbələrə deduksiya, induksiya və arqumentasiya bacarığını tətbiq	4

	edərək şifahi və yazılı nitq vərdişlərini inkisaf etdirmək, məntiqi və tənqidi təfəkkür qabiliyyəti ilə tədqiqat aparmaq vərdişlərinin sintezinə nail olmaq öyrədilir. Bununla yanaşı, fənnin tədrisinə riyazi məntiq elementlərinin, riyazi statistikanın metodlarının daxil edilməsi tələbələrin gələcək təhsili üçün etibarlı zəmin yaradır.	
7	Regionunun etnoqrafiyası Bu fənn öyrənilən regionda yaşayan xalqların sosial və antropoloji xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla etnik, milli, mədəni, dini və irqi kimliyinə dair bilikləri və eləcə də, mövcud etnik stereotiplərin, adət-ənənələrin milli hislərin, etnik xarakterlərin və etnik münaqişələrin təzahürlərini öyrədir. Eyni zamanda regionun etnoqrafiyası tarix elminin bir hissəsi kimi xalqların maddi və mənəvi mədəniyyətini, məişət və təsərrüfatını, adət və ənənələrini, bu sahələrdəki prosesləri öyrənən bir elm kimi tədris olunur; müxtəlif <u>xalqların</u> məişət və <u>mədəniyyətində</u> olan müxtəlifliyi öyrənmək, yalnız müasir <u>xalqları</u> deyil, həmçinin hazırda siyasi fəaliyyət səhnəsindən çıxmış - yox olmuş <u>xalqları</u> da öyrədir.	3
8	Regionun iqtisadiyyatı Bu fənn Region iqtisadiyyatının makroiqtisadi mənzərəsini, sosial-iqtisadi göstəricilərin dinamikasını öyrədir, iqtisadi siyasətin əsas konturlarını, sektorial və sektorlar arasındakı əlaqələri təhlil edir. Həmçinin region iqtisadiyyatının beynəlxalq ticarətdəki mövqeyini və mövcud vəziyyətə uyğun müvafiq iqtisadi siyasətini təhlil edir. İqtisadi ehtiyatların bütövlükdə rəasional istifadə edilməsi baxımından Region ölkələrində dayanıqlı iqtisadi artımın və makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi, iqtisadi ehtiyatların tam və səmərəli istifadə edilməsi, işsizliyin və inflyasiyanın minimumlaşdırılması, xarici iqtisadi əlaqələrin optimallaşdırılmasının nəzəri və praktiki məsələləri təhlil edilir. Problemlərin həll edilməsində dövlətlərin iqtisadi siyasətlərinin rolu və istiqamətləri göstərilir	5
9	Siyasi coğrafiya Fənlərarası xarakterə malik bu kurs çərçivəsində tələbələrə fiziki və mədəni-coğrafi amillərlə siyasi proseslər arasında əlaqələr öyrədilir; siyasi coğrafiyanın əsas anlayışları, kateqoriyaları, istiqamətləri, inkişaf mərhələləri; sərhədlər, onların tipologiyaları, təsnifatı; dünyanın müxtəlif regionlarında dövlətlərin ərazilərinin, onların siyasi-coğrafi	3

	sərhədlərinin formalaşması, siyasi quruluşun, daxili və xarici siyasətinin xüsusiyyətlərinin coğrafi amillərlə bağlılığı öyrənilir, əhalinin sosial strukturunda coğrafi fərqlər nəzərdən keçirilir, partiyaların, siyasi qüvvələrin yerləşməsinin, habelə müxtəlif hakimiyyət orqanlarına seçkilərin coğrafi xüsusiyyətləri, əhalinin milli və dini tərkibinin coğrafi əsasları öyrənilir. Kurs çərçivəsində müasir beynəlxalq münasibətlərin və münaqişələrin (xüsusilə daxili münaqişələrin) coğrafi şərtləri (səbəbləri) öyrənilir.	
10	Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsi Bu fənn beynəlxalq münasibətləri öyrənən əsas nəzəriyyələri və yanaşmaları dərinlən təhlil edərək öyrənilməsinə nəzərdə tutur. Öyrənilən hər bir nəzəriyyənin praktik nümunələr (situasiyalar) üzərində tətbiq olunması kursun tədrisinin əsas hissəsini təşkil edir. Bundan əlavə, beynəlxalq münasibətlərin əsas anlayışları, metodları, strukturu, proseslər, təzahürlər, habelə çağdaş dövrün əsas problemlərinin təhlili kurs çərçivəsində tədris olunur. Beynəlxalq münasibətlərin nəzəriyyəsi beynəlxalq siyasətin öyrənilməsinin metodoloji əsasını təşkil edir.	6
11	Beynəlxalq münasibətlər tarixi Bu fənn beynəlxalq münasibətlər tarixini sistemli əsasda dörd dövrə bölərək öyrənir. Birinci dövrdə Vestfal sisteminin formalaşmasından Birinci dünya müharibəsinin sonuna qədər olan müddətdə beynəlxalq münasibətlərin əsas prinsipləri, tendensiyaları, hadisələri, problemləri və xüsusiyyətləri, habelə beynəlxalq konqreslərin, konfransların və müqavilələrin rolu və əhəmiyyəti, müasir beynəlxalq münasibətlərə təsirlər öyrənilir. Bundan əlavə qeyd olunan dövrdə müxtəlif sistemlərin və altsistemlərin təşəkkülü, təkamülü, ideoloji, iqtisadi və daxili siyasi amillərin təsirləri yalnız tarixi yanaşma çərçivəsində deyil, həm də siyasi kontekstdə təhlil olunur. İkinci dövrdə ilk qlobal beynəlxalq nizam olan Versal-Vaşinqton sisteminin yaranması, inkişafı və tənəzzülü öyrənilir. Sistemli yanaşma çərçivəsində Avropada, Asiya-sakit okean regionunda, Yaxın(Orta) Şərqdə, Latın Amerikasında beynəlxalq münasibətlər öyrənilir. Bundan əlavə Millətlər Cəmiyyətinin və başlıca beynəlxalq konfransların - Paris, San-Remo, Genuya, Lozanna, Haaqa, Lokarno, Cenevrə, Montre, Münhenin fəaliyyəti, İkinci Dünya müharibəsinin başlanması, gedişi, nəticələri, habelə müharibə illərində keçirilən beynəlxalq konfranslarda qəbul	7

	edilmiş qərarlar ətraflı təhlil olunur. Üçüncü dövr Yalta-Potsdam sisteminin formalaşmasından Soyuq müharibənin dağılmasına qədərki dövrü əhatə edir. Sistemli yanaşma çərçivəsində dünyada başlıca siyasi proseslərin inkişaf tendensiyaları, bipolyar sistemin xüsusiyyətləri, qlobal və regional təhlükəsizliyin hərbi-siyasi aspektləri, o cümlədən strateji sabitlik problemləri öyrənilir. Beynəlxalq münasibətlərin qlobal və regional altsistemlərinin fəaliyyətinin xarakterik xüsusiyyətlərinin müəyyən edilməsi, BMT-nin və digər beynəlxalq və regional təşkilatların fəaliyyəti, habelə aparıcı aktorların beynəlxalq münasibətlərin inkişafının əsas tendensiyalarının formalaşmasında rolu öyrənilir. Dördüncü dövr, soyuq müharibə bitdikdən sonra müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminin formalaşması prosesini, regional altsistemlərdə hadisələrin inkişaf istiqamətlərini, yeni beynəlxalq təhdidlərin ortaya çıxması və onlara qarşı mübarizə, habelə qlobal sistemdə böhranlar və gücün rolunun artması məsələləri öyrənilir. Beynəlxalq münasibətlər tarixi fənni müasir beynəlxalq münasibətlərin öyrənilməsi və tədqiqi üçün dərin metodoloji və praktik əsas yaradır.	
12	Regionunun tarixi Bu fənn ən qədim dövrlərdən başlayaraq müasir dövrədək region ölkələrinin keçdiyi tarixi inkişaf yolunun mərhələlərini ardıcılıqla öyrədir; regionda milli dövlətlərin yaranması və onlar arasında münasibətlər tədris olunur. Region dövlətlərinin və cəmiyyətlərinin sosial-siyasi və dini-mədəni tarixinin öyrənilməsi prosesində əsas diqqət siyasi və mədəni tarixin öyrənilməsinə yönəldilir. Əsas məqsəd tələbələrdə geniş dünyagörüşünü, tarixi hadisələri analitik təhlil etmə qabiliyyətini və hadisələrdən, siyasi proseslərdən düzgün nəticə çıxarmaq qabiliyyətini formalaşdırmaqdan ibarətdir.	8
13	Region dövlətlərinin siyasi sistemi Fənnin məqsədi tələbələrə müasir komparativistika metodlarından istifadə etməklə region ölkələrinin siyasi sistemləri haqqında biliklər verməkdir. Fənn çərçivəsində siyasi sistem nəzəriyyəsinə əsas yanaşmalar öyrənilir, region dövlətlərinin siyasi sistemlərinin xüsusiyyətlərini ətraflı müqayisəli təhlili verilir, müxtəlif ölkələrin siyasi mədəniyyəti təhlil edilir. Müxtəlif partiya sistemləri və seçki sistemləri müqayisə olunur. Müxtəlif dövlətlərdə qanunverici-icraedici hakimiyyətlər arasında qarşılıqlı münasibətlərin xüsusiyyətləri, müxtəlif siyasi rejimlərin spesifikasiyası, mərkəzi və yerli hakimiyyətlər	4

	arasında mövcud olan münasibətlər öyrənilir. Kursun uğurla başa çatması halında tələbələr regionun siyasi sistemlərinin əsas xüsusiyyətlərini, onların ümumi və fərqli xüsusiyyətlərini müəyyən edə və izah edə biləcəklər.	
14	Region ölkələrinin xarici siyasəti Fənnin tədrisi Region dövlətlərinin xarici siyasət mexanizmi, strukturu və xarici siyasət resursları, bu dövlətlərin xarici siyasətinin nəzəri-konseptual əsasları, əsas prinsipləri, prioritetləri, istiqamətləri, müxtəlif dövlətlərlə siyasi, hərbi, diplomatik, iqtisadi və mədəni sahələrdə ikitərəfli münasibətlərinin öyrənilməsini, dövlətin maraqlarının təmin olunması istiqamətində həyata keçirilən diplomatik-siyasi fəaliyyətin, beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrin, müxtəlif beynəlxalq qurumların fəaliyyətində iştirakın, enerji siyasəti və regionda liderlik uğrunda mübarizə prosesinin təhlil edilərək öyrənilməsini nəzərdə tutur. Eyni zamanda, fənn çərçivəsində region dövlətləri arasında ikitərəfli və çoxtərəfli əlaqələr dərinlən təhlil olunur və Azərbaycanla münasibətlər nəzərdən keçirilir.	4
15	Regionunun mədəniyyəti və incəsənəti Bu fənn regionunun mədəniyyət və incəsənətinin formalaşması, təkamülü, əsas nümunələri və elementləri, inkişaf istiqamətləri, dini-ideoloji, fəlsəfi və siyasi əsasları, digər ölkələrin mədəniyyəti və incəsənəti ilə qarşılıqlı əlaqəsi və təsiri, habelə çağdaş vəziyyəti və inkişaf meyillərini tədris edir. Regionun dünya mədəniyyətinin və incəsənətinin inkişafında rolu müəyyən edilir.	6
16	Beynəlxalq hüquq Dövlətlər və beynəlxalq hüququn digər subyektləri arasında yaranan münasibətləri tənzim edən beynəlxalq ümumi hüquq çərçivəsində beynəlxalq münasibətlərin beynəlxalq-hüquqi tənzimlənməsi xüsusiyyətləri, beynəlxalq hüququn subyektləri və mənbələri, beynəlxalq müqavilələr hüququ, beynəlxalq hüququn prinsipləri, beynəlxalq və milli hüququn qarşılıqlı nisbət məsələləri, beynəlxalq hüquqda məsuliyyət, beynəlxalq mübahisələrin dinc yolla həll edilməsi, beynəlxalq təşkilatlar hüququ, beynəlxalq təhlükəsizlik və xarici əlaqələr hüququ, beynəlxalq hüquqda ərazi, beynəlxalq dəniz hüququ, beynəlxalq hava hüququ, beynəlxalq kosmos hüququ, beynəlxalq iqtisadi hüquq, beynəlxalq ekologiya hüququ, beynəlxalq humanitar hüquq, beynəlxalq cinayət hüququ və beynəlxalq hüququn digər sahələri öyrənilir. Beynəlxalq hüququn hər bir sahəsinin əsas xüsusiyyətlərinin və elementlərinin təhlili Azərbaycan Respublikası	3

	milli qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi nöqtəyi-nəzərindən çox əhəmiyyətlidir.	
17	Region dövlətlərinin hüquq sistemi Bu fənn region dövlətlərinin hüquq sisteminin mahiyyətini, təşəkkülünü və inkişaf mərhələlərini, strukturunu, əsas sahələrini – Konstitusiyaya hüququ, Mülki hüquq, Cinayət hüququ, Əmək hüququnu tədris edir; bundan əlavə regionda insan hüquqlarının təmin olunması, bununla bağlı əsas problemlər nəzərdən keçirilir. Fənnin tədrisində əsas məqsəd regionda hüququn və qanunun aliliyinin təmin edilməsi və dövlətlərin idarə edilməsində qanunların rolu barədə sistemli və kompleks biliklərin və dünyagörüşünün formalaşdırılmasıdır.	4
18	Müasir Diplomatiya Fənnin məqsədi müasir diplomatiyanın beynəlxalq münasibətlərin tənzimlənməsində rolu, tarixi inkişafı və müasir dövrdə məqsəd və vəzifələri, o cümlədən diplomatiyanın əsas anlayış və prosesləri, onun ənənəvi və yeni sahələri haqqında sistemləşdirilmiş biliklər verməkdən ibarətdir. Fənnin tədrisi prosesində tələbələrə diplomatiyanın yeni dövrün çağırışlarına uyğunlaşdırılması, diplomatiyaya nəzəri yanaşmalar, eyni zamanda postbipolyar dövrdə diplomatiyanın xüsusiyyətləri, mexanizmləri nəzərdən keçirilir, ikitərəfli, çoxtərəfli diplomatiyanın səciyyəvi xüsusiyyətləri haqqında biliklər verilir; diplomatik qəbullar, söhbətlər, görüşlər, səfərlər zamanı davranış qaydaları və nitq vərdişləri formalaşdırılır; müasir diplomatiyanı həyata keçirən orqanlar sistemi, onların strukturu, vəzifə və səlahiyyətləri, fəaliyyət istiqamətləri öyrədilir; diplomatik xidmətin təşkilinin müqayisəli təhlili əsasında Amerika, Avropa, Asiya və Afrika dövlətlərinin, həmçinin Azərbaycanın yerli təcrübəsi öyrədilir; tələb olunan ədəbiyyat və internet resurslarından istifadə etmək, sənədlərlə işləmək və onları hazırlamaq bacarıqları aşılır.	4
19	Beynəlxalq təhlükəsizlik Fənninin məqsədi tələbələrə beynəlxalq və regional təhlükəsizlik sistemi haqqında sistemli və hərtərəfli biliklər vermək, müasir beynəlxalq təhlükəsizliyin nəzəri-konseptual, hüquqi əsaslarının, global və transmilli təhlükələr və onlara qarşı mübarizə, silahlanma, silahların məhdudlaşdırılması və tərkisilah problemi, silahlı münaqişələr və regional/beynəlxalq təhlükəsizlik, regional/beynəlxalq informasiya və enerji təhlükəsizliyi, Avropada, Mərkəzi Asiyada, Yaxın və Orta şərqdə, Afrikada, Amerikada, Asiya-Sakit okean	6

	regionunda təhlükəsizlik problemləri, habelə aparıcı dövlətlərin milli təhlükəsizlik siyasətinin tədris olunması nəzərdə tutulur.	
20	Siyasi fikir tarixi Bu fənn siyasi təlimlərin yaranması və inkişafı, qədim dünyada siyasi təlimləri, qədim Yunanıstan və Romanın siyasi təlimləri, qədim Hindistan və Çinin siyasi düşüncəsi, Avropa və Şərq dünyagörüşünün fərqləri, şərqdə hakimiyyət və hökmdar haqqında təsəvvürlər, orta əsrlərin sosiomədəni və intellektual özünəməxsusluğu və orta əsrlərin siyasi təlimlərinin xarakterik xüsusiyyətləri, yeni dövrün siyasi düşüncəsində cəmiyyət, dövlət və hüquq, intibah dövrünün ümumi xüsusiyyətləri və xarakteri, siyasətin xüsusi fəaliyyət sahəsi kimi formalaşması, vətəndaş cəmiyyəti haqqında nəzəriyyələr, maarifçilik dövrünün sosial-siyasi ideyalarının ümumi xüsusiyyətləri, hüquqi dövlətdə hakimiyyət bölgüsü nəzəriyyəsi, xalq suverenliyi və birbaşa xalq hakimiyyəti ideyası, alman klassik fəlsəfəsi, XVIII əsrdə ABŞ-da siyasi və hüquqi təlimlər, Almaniya və İngiltərədə XVIII əsrin sonunda siyasi təlimlər, XIX əsrdə Avropada siyasi ideyalar, XX əsrdə Qərbdə siyasi və hüquqi təlimləri və s. tədris edir. Fənn çərçivəsində eyni zamanda Azərbaycanın siyasi fikir tarixi öyrənilir.	4
21	Strateji idarəetmə Fənn çərçivəsində strateji idarəetmə və planlaşdırma, onun tarixi, əsas prinsipləri, məqsədləri, informasiya resurslarının strateji idarə olunması, informasiya savaşı, psixoloji savaş və təbliğat (propaqanda), siyasət sahəsində strateji idarəetmə, sosial sahədə strateji idarəetmə, iqtisadi sahədə strateji idarəetmə, strategiyanın hazırlanması prosesində vəziyyətin analizi, strateji məqsədlərin düzgün formalaşdırılması, daxili və xarici mühitin nəzərə alınması, təhlili, qərar qəbul etmə prosesi, qərarların qəbul edilməsi prosesində risklərin minimuma endirilməsi, strategiyanın qiymətləndirilməsinin kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri, strategiyanın reallaşdırılması, nəzarət, strateji idarəetmənin effektivliyinin qiymətləndirilməsi, qərar qəbul etmənin metodları, strateji idarəetmənin modelləri, strateji idarəetmənin instrumentləri kimi məsələlər tədris olunur. Əsas diqqət strateji təhlilin metodlarının öyrənilməsinə yönəldirilir.	3
22	Müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və informasiya təhlükəsizliyi Fənn çərçivəsində müasir informasiya-kommunikasiya	3

	texnologiyalarının təsnifatı və xüsusiyyətləri; müxtəlif növ kompüter qurğuları və şəbəkə texnologiyaları daxil olmaqla, informasiya texnologiyalarının (İT) əsasları; İkilik say sistemləri kimi müxtəlif məlumatların təqdim etmə sxemləri; İT mühitində fəaliyyət göstərmək üçün lazım olan alətlər və tətbiqlərə giriş təqdim edilir; informasiyanın kompüter emalının əsas prinsipləri (kodlaşdırılması, saxlanması, ötürülməsi və s.) öyrədilir. İnformasiya cəmiyyətinin konsepsiyası və xüsusiyyətləri, cəmiyyətin informasiyalaşdırılması prosesinin inkişaf mərhələləri, müxtəlif sahələrdə informasiya texnologiyalarının rolu (Elektron həyat; Kommunikasiya; Virtual cəmiyyət; Elektron imza və s.); informasiya texnologiyalarının effektivliyinin meyarları, informasiya və kiber təhlükəsizlik; Müasir əməliyyat sistemləri (ƏS) və onların iş prinsipi; Əməliyyat sistemlərində faylların idarə olunması; Proqramlaşdırmanın əsasları; Şəbəkələşmə; Veb sistemləri və texnologiyaları; Veb səhifələrin hazırlanması (HTML kodları və WYSIWYG redaktorlar); Süni intellekt sistemləri; İnformasiya təhlükəsizliyi və ona nail olma yolları: şifrələmə üsulları; kriptosistemlər; steqanoqrafiya; informasiyanın gizlədilməsi üsulları; şəbəkə təhlükəsizliyi; rəqəm imza texnologiyası; kompüter və informasiyanın kiberhücumlardan qorunması və icazəsiz istifadəsinin qarşısını almaq üçün təhlükəsizlik tədbirlərindən istifadə etmək, antiviruslar və s.; MS Office 365 paket proqramlarının tətbiqləri: MS Word mətn prosessorunun imkanları, MS Excel cədvəl prosessorunda mürəkkəb (ixtisas üzrə) cədvəllərin qurulması, hesablamaların aparılması və s., Təqdimatların hazırlanması, PDF faylların hazırlanması və redaktəsi, Teams proqramı və s. proqramların (tətbiqi proqramların) imkanlarından istifadə; Verilənlər bazası (VB), Verilənlər bazasının idarəetmə sistemləri (VBİS) və onun imkanları öyrədilir.	
23	Mülki müdafiə Fənn çərçivəsində fəvqəladə halların qarşısının alınması və aradan qaldırılması üçün vahid dövlət sistemi, təbii fəlakətlər zamanı təhlükəsizliyin təmin edilməsində vətəndaşların hüquq və vəzifələri, fərdi və kollektiv müdafiə prinsipləri, qəza-xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlər, ilk tibbi yardımın göstərilməsi, təcili təxliyə və bərpa tədbirləri, təhsil sahəsində mülki müdafiə tədbirləri təşkil etmək kimi məsələlər tədris olunur.	3

...	Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər¹ Burada olan fənlər hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada müəyyən edilir və həmin ixtisasın tədris planında əksini tapır.	60
	Təcrübə	30
	Cəmi	240

4. Tədris və öyrənmə

- 4.1. Tədris və öyrənmə mühiti elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil proqramında nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.
- 4.2. Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn, müəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır.
- 4.3. Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi universitetin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 4.4. Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə ediləcək tədris və öyrənmə metodlarına aşağıdakıları nümunə olaraq göstərmək olar:
 - mühazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
 - təqdimatlar və müzakirələr, debatlar;
 - müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
 - layihələr;
 - problemlərə əsaslanan tədris;
 - sahə işləri;
 - rol oyunları;
 - hesabatlar;
 - qrup qiymətləndirməsi;
 - ekspert metodu;
 - video və audio konfrans texnologiyaları;
 - video və audio mühazirələr;
 - distant təhsil;
 - simulyasiyalar;
 - və s.

¹ Bu fənlər professor-müəllim heyətinin təcrübəsi, tədqiqat infrastrukturu, yerli və beynəlxalq iş imkanları nəzərə alınaraq ali təhsil müəssisəsi tərəfindən təklif edilir. Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər tələbələr üçün seçmə xarakteri daşımalı, eləcə də tələbələrin xarici mübadilə proqramlarında iştirakına şərait yaratmalıdır.

Qeyd: sadalanan metodlar ixtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçilə və (və ya) dəyişdirilə bilər.

- 4.5. Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.
- 4.6. Təhsil proqramı tələbələrin müstəqilliyini dəstəkləməli və ömürboyu təlim konsepsiyasını inkişaf etdirməlidir. Təhsil prosesinin sonunda tələbə hər hansı istiqamətdə müstəqil işləyə bilməli və təhsilini ömürboyu davam etdirməyi bacarmalıdır.

5. Qiymətləndirmə

- 5.1. Qiymətləndirmə elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələrin gözlənilən təlim nəticələrini əldə etmələri səmərəli şəkildə ölçülə bilinsin. Bu, əldə olunan irəliləyişi monitorinq etməyə, təhsil proqramlarının nəticələrinə hansı dərəcədə nail olunduğunu qiymətləndirməyə, eləcə də tələbələrlə fikir mübadiləsinə şərait yaratmağa və təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi üçün ilkin şərtlərin formalaşdırılmasına yardım etməlidir.
- 5.2. Qiymətləndirmə üsulları müvafiq sənədlərdə (məsələn, fənn proqramında, sillabusda və s.) təsvir edilməli və hamı üçün açıq olmalıdır (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.).
- 5.3. Qiymətləndirmə üsulları innovativ tədris təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Qiymətləndirmə üsullarının müntəzəm şəkildə yenilənməsi ali təhsil müəssisəsinin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 5.4. Tədris prosesində fərqli qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməlidir. Bu üsullar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə ediləcək qiymətləndirmə üsullarına nümunələr:
 - yazılı tapşırıqlar;
 - bilik və bacarıqlara dair testlər, kompyuter əsaslı testlər;
 - şifahi təqdimatlar;
 - sorğular;
 - açıq müzakirələr;
 - praktika hesabatları, sahə işləri hesabatları;
 - praktikada, laboratoriyada müşahidələrə əsasən bacarıqların qiymətləndirilməsi;
 - layihə işlərinə dair hesabatlar;
 - portfolionun qiymətləndirilməsi;
 - frontal sorğu;
 - qrup şəklində və özünü qiymətləndirmə;
 - və s.

Qeyd: sadalanan üsullar fənnin spesifikasiyasından asılı olaraq seçilə və (və ya) dəyişdirilə bilər.

- 5.5. Təlim nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar aydın müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsaslanmalıdır və təhsil müddətində tələbənin əldə etdiyi

bilik, bacarıq və qabiliyyət səviyyəsini düzgün və etibarlı şəkildə müəyyən etməyə imkan verməlidir. Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi zamanı müəllimlər şəffaflıq, qərəzsizlik, qarşılıqlı hörmət və humanistlik prinsiplərini rəhbər tutmalıdırlar.

- 5.6. Tələbələrə müəllimlərlə/qiymətləndiricilərlə təhsillərinin bütün aspektlərini, o cümlədən qiymətləndirmə prosesini müzakirə etmək imkanı verilməlidir. Ali təhsil müəssisəsi müvafiq qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirmə prosesi, yaxud qiymətlə bağlı apelyasiya prosedurlarını müəyyən etməlidir.
- 5.7. Akademik etika təhsil prosesində önəmli yer tutur. Tələbələrə akademik dürüstlüyə riayət etmək, plagiarizm problemini anlamaq öyrədilir. Onlar intellektual əməyin əqli mülkiyyət hüquqları barəsində məlumatlandırılmalıdırlar.

6. Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri

- 6.1. Təhsil proqramının təlim nəticələri, eləcə də hər bir fənnin təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin sillabusunun hazırlanması ali təhsil müəssisəsinin/akademik heyətin səlahiyyətindədir.
- 6.2. Təlim nəticələri hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən Əlavə 1-dəki formaya uyğun olaraq müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələri matrisində (Əlavə 2) fənlərlə təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.
- 6.3. Təhsil Proqramının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən nəzəri və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədilə fənlərin sillabusları müntəzəm şəkildə yenilənməlidir.

7. İnfrastruktur və kadr potensialı

- 7.1. **“050212 Regionşünaslıq (regionlar üzrə)”** ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinet və laboratoriyalar, kompüter sinifləri, emalatxanalar və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır. Təhsilənlərin ali təhsil müəssisəsinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına, axtarış sistemlərinə çıxışı təmin edilməlidir.
- 7.2. Ali təhsil müəssisələrinin professor-müəllim heyəti, bir qayda olaraq, elmi dərəcəyə malik olur. Digər dövlət, yaxud özəl müəssisələrdən və/və ya digər müvafiq təşkilatlardan gələn yüksək ixtisaslı mütəxəssislər, həmçinin müvafiq ixtisas qrupu üzrə minimum magistr dərəcəsinə sahib olan şəxslər də tədrisə cəlb oluna bilərlər.

8. Təcrübə

- 8.1. Təcrübə tələbənin nəzəri biliklərinin praktikada tətbiqi, eləcə də peşə bacarıqlarının gücləndirilməsi baxımından önəmlidir. İxtisasın xüsusiyyətlərindən asılı olaraq təcrübənin təşkili qayadaları ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən oluna bilər.

- 8.2. Təcrübə özəl şirkətdə, dövlət müəssisəsində, tədqiqat laboratoriyasında (eləcə də universitet, AMEA, yerli, yaxud beynəlxalq özəl təşkilat və şirkətlərdə və s.) təşkil oluna bilər.
- 8.3. Təcrübə prosesindən maksimal fayda əldə etmək məqsədilə tələbələr ilkin hazırlıq prosesinə cəlb edilməli (karyera palanlanması) və onların müvafiq bacarıqları (yumşaq və sərt bacarıqlar) formalaşdırılmalıdır.
- 8.4. Təcrübənin təşkili ali təhsil müəssisəsinin vəzifəsidir. Təcrübədən öncə ali təhsil müəssisəsi və təcrübə təşkil olunacaq qurum arasında müqavilə imzalanmalıdır. Müqavilədə təcrübənin keçirilmə şərtləri, tələbələrin hüquq və vəzifələri və digər zəruri təfərrüatlar əks olunur. Təcrübəni təşkili iki formada təklif olunacaqdır. İmzalanmış müqaviləyə uyğun olaraq, tələbələr müvafiq şirkət və qurumlarda təcrübə imkanlarını araşdıracaq və müsbət dəyərləndirilən tələbələr qarşı tərəfin razılığı sənədlərini universitetə təqdim edəcəkdir. Eyni zamanda, tələbənin fərdi müraciəti əsasında onun ixtisasına uyğun digər qurumlarda, o cümlədən xaricdə təcrübə keçməsinə icazə verilir.
- 8.5. Təcrübənin təşkilinin ikinci forması isə, tələbələrin iş dünyasından daxil olan sifariş layihələrinin icra olunmasıdır. Belə ki, müxtəlif özəl və dövlət qurumlarında ehtiyac duyulan araşdırmalar, təkmilləşmə imkanları, problemlərə həll yolları tələbə və mentor müəllimlərin birgə fəaliyyəti ilə təhlil və tədqiq ediləcək və layihə şəklində sifarişçilərə təqdim ediləcəkdir.
- 8.6. Təcrübənin qiymətləndirilməsi təqdim olunmuş layihənin dəyərləndirilməsindən sonra iş dünyası nümayəndələri tərəfindən həyata keçiriləcəkdir.

9. Məşğulluq və ömürboyu təhsil

- 9.1. **“050212 Regionşünaslıq (regionlar üzrə)”** ixtisası üzrə məzun olan tələbələr əsasən dövlət qurumlarında və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq müxtəlif müəssisələrdə ixtisaslaşdığı region üzrə mütəxəssis/məsləhətçi olaraq fəaliyyət göstərə bilərlər. Bundan əlavə, məzunlar tabeliyindən asılı olmayaraq peşəsinə və ixtisas dərəcəsinə uyğun gələn istənilən sahədə, təşkilatda, idarədə, müəssisədə, birlikdə, qurumda, nazirlik və komitələrdə həmçinin agentlikliklərdə və araşdırma/beyin mərkəzlərində mütəxəssis olaraq da çalışa bilərlər.
- 9.2. Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramının məzunlarının məşğulluğuna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə dair məlumatları öz veb sahifəsində yerləşdirməlidir.
- 9.3. **“050212 Regionşünaslıq (regionlar üzrə)”** ixtisası üzrə Təhsil Proqramının məzunları təhsillərini **“Humanitar və sosial”** ixtisaslar qrupuna daxil olan **“060213 Beynəlxalq münasibətlər”, “060208 Politologiya”, “060211 Regionşünaslıq”, “060216 Dövlət və ictimai münasibətlər”, “060210 Sosiologiya”, “060206 Tarix”(müəyyən ixtisaslaşmalar üzrə), “060204 Jurnalistika”(Beynəlxalq jurnalistika), “060202 Fəlsəfə”(Sosial fəlsəfə), “İqtisadiyyat və idarəetmə”** ixtisasları qrupuna daxil olan **“060410 Dövlət və bələdiyyə idarəetməsi”, “060412 Davamlı inkişafın idarə edilməsi”(Davamlı inkişafın siyasi**

idarəedilməsi), Səhiyyə, rifah və xidmət ixtisasları qrupuna daxil olan “060803 Turizm və otelçilik”(bəzi ixtisaslaşmalar), “060805 Sosial iş”(bəzi ixtisaslaşmalar üzrə) Magistr proqramlarında davam etdirə bilirlər.

- 9.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunların müstəqil şəkildə ömürboyu təhsil almaları üçün ilkin şərtlərdəndir.

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikasının Təhsil
Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini,

Elm, ali və orta ixtisas təhsil
şöbəsinin müdiri

 Yaqub Piriye

“ 06 ” *avqust* 2020-ci il

Humanitar və sosial ixtisaslar
qrupu üzrə

Dövlət Təhsil Proqramlarını
Hazırlayan işçi qrupun sədri

 Fariz İsmayilzadə

“ 15 ” *avqust* 2020-ci il

Təhsil Proqramı və fənlər üzrə təlim nəticələri

Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramı və hər fənn üzrə gözlənilən təlim nəticələrini müəyyən etməlidir. Aşağıdakı cədvəllərdə ən azı 6 təlim nəticəsi sadalanmalıdır (Təhsil Proqramı və hər fənn üzrə ayrılıqda)

Təhsil Proqramının təlim nəticələri (PTN) Tələbələr aşağıda sadalanan bacarıqları əldə edirlər:
PTN 1. Yüksək yaradıcı və tənqidi təfəkkürə, vətənpərvərliyə, geniş erudisiyaya, sosial-siyasi məsuliyyətə, yazılı və şifahi nitq vərdişlərinə, liderlik qabiliyyətinə yiyələnir, bir neçə xarici dildən sərbəst istifadə etməyi bacarır.
PTN 2 Fiziki və mədəni-coğrafi amillərin daxili və xarici siyasi proseslərə təsirini, onlar arasında qarşılıqlı əlaqəni və asılılığı müəyyən edə bilir; bu amillərin münaqişələrin, mədəni-sosial proseslərin inkişafında rolunu təhlil etməyi bacarır.
PTN 3 Regionda və dünyada baş verən hadisə, proses və təzahürləri təhlil edərkən bu sahədə öyrəndiyi tarixi biliklərdən istifadə etməyi bacarır; müasir siyasi proseslərlə bağlı irəli sürdüyü fikirləri arqumentləşdirmək üçün beynəlxalq münasibətlər və region tarixindən mənimsədiyi biliklərdən istifadə etməyi bacarır.
PTN 4 Regionda müasir beynəlxalq münasibətlər sistemini, siyasi sistemləri, siyasi rejimləri, siyasi partiyaları, dövlət hakimiyyət orqanlarının fəaliyyətini, müxtəlif ölkələrin siyasi sistemlərini müqayisəli əsasda təhlil etməyi, bu məqsədlə siyasi təlimlərdən, nəzəriyyələrdən istifadə etməyi bacarır.
PTN 5 Çağdaş beynəlxalq siyasi prosesləri və siyasi institutların fəaliyyətini qiymətləndirmək, habelə mühakimələr və proqnozlar irəli sürməyi bacarır; dünyanın müxtəlif regionlarında reallaşan inteqrasiya proseslərini müqayisəli əsasda tənqidi təhlil edir, əsas problemləri müəyyən etməyi və bütövləkdə regional inteqrasiya proseslərinin inkişaf perspektivlərinə dair proqnozlar irəli sürməyi bacarır; regionda müasir dövlətlərarası münasibətlərin əsas problemlərini və çağırışları nəzəri təhlil etməyi bacarır;
PTN 6 Beynəlxalq münasibətlərdə hadisə və prosesləri kəmiyyət və keyfiyyət metodlarından istifadə edərək tədqiq etmək səriştəsinə, beynəlxalq münasibətlərin əsas elmi nəzəriyyə və yanaşmalarını praktik situasiyalar üzərində tətbiq etməyi bacarır; müasir beynəlxalq münasibətlərin əsas problemlərini və çağırışları nəzəri təhlil edir; xarici siyasət sahəsində qərarların qəbul edilməsi və onların reallaşdırılması prosesini, dövlətlərin xarici siyasət kursunu tənqidi təhlil edir; xarici siyasətə dair nəzəriyyələrdən region dövlətlərinin xarici siyasət kursunun proqnozlaşdırılması prosesində istifadə etməyi bacarır;
PTN 7 Təhlükəsizliklə bağlı müasir nəzəri-konseptual yanaşmaları konkret praktik situasiyaların təhlilində tətbiq etməyi; öyrənilən region ölkələrinin və aparıcı dövlətlərin milli təhlükəsizlik konsepsiyalarını və siyasətlərini tənqidi təhlil edərək müxtəlif meyarlar əsasında ümumiləşdirməyi və qiymətləndirməyi bacarır; global strateji təhlükəsizlik, regional və transmilli təhlükəsizlik problemlərinin yaranma səbəblərini təhlil etməyi və onların həlli yollarına dair mülahizələr irəli sürməyi bacarır;
PTN 8 Region ölkələrinin xarici siyasətinin konseptual əsaslarını, prioritetlərini və istiqamətlərini izah etməyi və əsaslandırmağı bacarır, bu sahədə dərin təhlillər aparmaq səriştəsi var; bütün diplomatik sənədləri tərtib və icra etmək, diplomatik sahədə fəaliyyət

göstərmək üçün zəruri beynəlxalq sənədləri və normaları tətbiq etmək bacarıqları var; ölkə xaricində diplomatik strukturların işini təşkil etmək və idarə etməyi bacarır.

PTN 9 Beynəlxalq və dövlətdaxili hüququn qarşılıqlı əlaqələrinin əsas xüsusiyyətlərini, beynəlxalq təşkilatların və beynəlxalq müqavilələrin milli hüquqa tətbiq etmə üçün əhəmiyyətini bilmək, nəhayət beynəlxalq hüququn ayrı-ayrı sahələrinin əhəmiyyətindən və əsas xüsusiyyətlərindən istifadə etməklə, Azərbaycan Respublikası dövlətdaxili qanunvericiliyinin müxtəlif sferalarda inkişaf etdirilməsini əsaslandırmaq bacarığına malikdir.

PTN 10 Öyrənilən regionun mədəni-tarixi, sosiomədəni, etnomədəni və sivilizasiyalı inkişafının xüsusiyyətlərinə dair inforamsiyanı təhlil edə bilir, mədəniyyətin və incəsənətin inkişaf qanunauyğunluqlarını tənqidi təhli edə və bununla bağlı analitik arayışlar hazırlaya bilir; region ölkələri ilə Azərbaycanın mədəni əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi sahəsində təkliflər verməyi bacarır.

PTN 11 İqtisadi nəzəriyyənin, mikro və makro iqtisadiyyatın əsaslarını, region ölkələrinin iqtisadiyyatını müqayisəli şəkildə təhlil etməyi bacarır, regional biznes, regional ticarət, tədiyə balansı və regional maliyyə ilə bağlı anlayışları və prosesləri dərinlən bilmək, region ölkələrinin iqtisadiyyatları arasındakı qarşılıqlı münasibətlər, onların beynəlxalq iqtisadiyyatdakı rolu, təkamülü və nəticələri haqqında biliklərə sahib olmaq, dövlət və özəl sektor tərəfindən həyata keçirilən beynəlxalq iqtisadi münasibətlərdə optimal qərar qəbul etmək prosesini və metodlarını bilmək, iqtisadi diplomatiya yolu ilə bazar payını artırmaq və riskləri azaltmaq istiqamətində təkliflər hazırlamağı bacarır; Azərbaycan və region ölkələri arasında investisiya və biznes əməkdaşlığına dair praktik təkliflər hazırlaya bilmək.

PTN 12 Region ölkələrinin siyasi, iqtisadi, tarixi, mədəni inkişafına dair tədqiqatlar aparmağı, qeyd edilən istiqamətlərdə perspektiv meyilləri müəyyən etməyi bacarır; region dövlətlərinin hüquq sisteminin müxtəlif sahələrinə - konstitusiyaya hüququ, mülki hüquq, cinayət hüququ, əmək hüququna dair sistemli təhlillər apara bilir; demokratik cəmiyyət quruculuğu, qanunun aliliyinin təmin olunması, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində vəziyyəti təhlil etməyi bacarır;

PTN 13 Strateji məqsədlərin düzgün formalaşdırması, strategiyanın hazırlanması prosesində vəziyyətin analizini aparmağı bacarır; İnformasiya və psixoloji savaşa şəraitində müəyyən olunmuş strateji idarəetmə vəzifələrini icra etməyi bacarır; Siyasət, sosial və iqtisadi sahələrdə strateji idarəetməni həyata keçirməyi bacarır.

Fənn üzrə təlim nəticələri (FTN)

“Azərbaycan tarixi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN1 Azərbaycanın dünyanın ən qədim yaşayış məskənlərindən,ilk sivilizasiya məkanlarından biri olmasını müəyyən etməyi bacarır.
FTN 2 Azərbaycanın müxtəlif dövrlərdə dövlətçiliyinin təşəkküllü şəraitini, siyasi, beynəlxalq amilləri təhlil etməyi bacarır.
FTN 3 Azərbaycanda milli-dövlətin təşəkkülü, formalaşmasında ideoloji, iqtisadi və mədəni amillərin rolunu təhlil etməyi bacarır; azərbaycançılıq ideologiyasını dərk edir.
FTN 4 Müxtəlif dövrlərdə Azərbaycan dövlətçiliyinin zəifləməsinə təsir göstərmiş xarici və daxili amilləri təhlil etməyi və ümumiləşdirməyi bacarır.
FTN 5 Azərbaycan dövlətinin müasir dünyada yeri və rolunu sistemli şəkildə öyrənmək.
FTN 6 Azərbaycan tarixinin inkişafının tarixi təcrübəsindən düzgün nəticələr çıxarmağı bilmək.
FTN 7 Müasir mərhələdə Azərbaycan dövlətçiliyinin güclənməsini şərtləndirən amilləri, şəxsiyyətin rolunu təhlil və müəyyən etməyi bacarır.

“Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Qloballaşma şəraitində Azərbaycan dili və ona göstərilən dövlət qayğısı ilə bağlı məlumatlara yiyələnmək. Dövlət dili haqqında fərman və sərəncamlar, “Ulu öndər Heydər Əliyev və Azərbaycan dili” mövzusunda təqdimatlar hazırlamağı öyrənmək; “Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya” fənninin məqsəd və vəzifələrini bilmək. Kommunikasiyanın forma və funksiyaları, kommunikasiya səviyyələri barədə biliklərə sahib çıxmaq.
FTN 2 Akademik kommunikasiya prosesində köməkçi nitq hissələrinin rolunun nədən ibarət olduğunu mənimsəmək; şifahi və yazılı kommunikasiyalar, habelə nitqə verilən tələblər: nitqin düzgünlüyü, dəqiqliyi, aydınlığı, səlisliyi, təmizliyi, yığcamlığı, sadəliyi, zənginliyi , rabitəliliyi və digər önəmli məsələlərin rolunu müasir tələblər səviyyəsində öyrənmək.
FTN 3 Kommunikasiya ritorikasının nədən ibarət olduğunu, ədəbi dilin üslublarını, Azərbaycan ədəbi dilinin aktiv və passiv leksikasını bilmək. Ədəbi dil və kommunikativlik, kommunikativliyin növləri, kommunikativlikdə rabitə və kommunikativ strategiya və yaradıcılıq texnologiyalarını mənimsəmək.
FTN 4 Dinləmə mədəniyyəti və dinləmənin kommunikasiya növü kimi mahiyyətini öyrənmək. Dinləmə və diqqət, dinləmə formaları, dinləmə bacarıqlarının təkmilləşdirilməsinin önəmini qavramaq; kommunikasiya mədəniyyəti, danışmaq etikası və müraciət etikətləri barədə məlumatlara yiyələnmək; təşkil olunmuş nitqin (mühazirə, məruzə, çıxış, spontan nitq) özünəməxsusluğunu bilmək; şifahi şəkildə işgüzar kommunikasiya yaratmaq.
FTN 5 Müasir Azərbaycan dilinin işgüzar üslubu barədə məlumatları və qaydaları öyrənmək; İşgüzar kommunikasiyada məktublارın rolu, elektron və onlayn

kommunikasiyalar barədə biliklərini zənginləşdirmək; yazılı şəkildə işgüzar kommunikasiya yaratmaq.

FTN 6 Rəsmi-işgüzar sənədləri dili barədə məlumatları öyrənmək; işgüzar kommunikasiyaların növləri və formaları, həmçinin dili və üslubu barədə məlumatlara yiyələnmək. İşgüzar kommunikasiyada Azərbaycan dilinin saflığının, orfoqrafiya qaydalarının və cümlə quruluşuna əməl olunmasının mahiyyətini öyrənmək. İşgüzar ritorika haqqında nəzəri və praktik çalışmalara sahib çıxmaq.

FTN 7 Azərbaycan dilində ixtisas üzrə yazılı və şifahi təqdimatlar hazırlamağı bacarmaq.

“Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN1 Yazılı və şifahi nitq prosesində xülasələşdirmək, parafraz etmək, sintez etmək kimi bacarıqlar nümayiş etdirmək.

FTN 2 Nisbətən mürəkkəb mətnləri oxuyub təhlil edə bilmək; dinlədiyi və oxuduğu mətnin (ixtisasına uyğun elmi, ictimai-siyasi və s.) icmalını təqdim edə bilmək.

FTN 3 Müəyyən edilmiş məqsədə uyğun yazı strategiyaları seçə bilmək; müxtəlif janrlarda yazı nümunələri nümayiş etdirmək; yazılı şəkildə işgüzar kommunikasiya yaratmağı bacarır.

FTN 4 Effektiv ünsiyyət yaratmaq üçün sual müdaxiləsi, empatik dinləmə, məlumatı dəqiqləşdirmə, məlumatı əlavə təfərrüatla zənginləşdirmə və s. kimi texnologiyalara yiyələnmək.

FTN 5 İxtisas sahəsi daxilində müzakirələrdə iştirak edə bilmək; şifahi şəkildə işgüzar kommunikasiya yaratmağı bacarır.

FTN 6 Öyrəndiyi dildə yazılı təqdimatlar hazırlamağı bacarır.

FTN 7 Konkret sual ətrafında rəhbərlik, məntiqli və adekvat şifahi və yazılı mətn formalaşdırmaq.

“Siyasi coğrafiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Fiziki və mədəni-coğrafi amillərin siyasi proseslərə təsirini müəyyən etməyi və izləməyi bacarmaq.

FTN 2 Müasir siyasi proseslərə tarixən formalaşan coğrafi sərhədlərin təsirini müəyyən etməyi bacarmaq.

FTN 3 Coğrafi biliklər və arqumentlər əsasında beynəlxalq siyasi prosesləri qiymətləndirmək sərəştəsinə malik olmaq.

FTN 4 Dövlətlərin xarici siyasi davranışlarının coğrafi səbəblərini araşdırmağı və əsaslandırmağı bacarmaq.

FTN 5 Etnik, milli, dini və daxili siyasi proseslərin coğrafi səbəblərini və bağlılığını müəyyən etməyi bacarmaq.

FTN 6 Sərhədyanı və ərazi münaqişələri, habelə vətəndaş müharibələrinin coğrafi amillərlə əlaqəsini və bağlılığını aşkar etməyi bacarmaq.

“Beynəlxalq münasibətlər tarixi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Beynəlxalq münasibətlər tarixi üzrə orjinal mənbələrlə/sənədlərlə işləməyi bacarmaq.
FTN 2 Beynəlxalq münasibətlər tarixinin inkişaf qanunauyğunluqları və əsas mərhələləri haqqında qazandığı sistemli bilikləri tətbiq etmək səriştəsinə malik olmaq.
FTN 3 Müxtəlif dövrlərdə mövcud olan xarici siyasət konsepsiyalarını, prinsipləri və doktrinaları müasir siyasi proseslərlə əlaqələndirməyi və bu əsasda ümumiləşmiş nəticələr çıxararaq hadisələrin inkişaf tendensiyalarını müəyyən etməyi bacarmaq.
FTN 4 Beynəlxalq münasibətlər tarixinin müxtəlif hadisə və proseslərini müasir siyasi, mədəni proseslərlə əlaqələndirməyi və hadisə və proseslər arasında varisliyi izləməyi bacarmaq.
FTN 5 Beynəlxalq münasibətlər tarixindən əldə etdiyi biliklərdən metodoloji əsas kimi istifadə edərək digər sahələrdə tədqiqat aparmaq səriştəsinə malik olmaq.
FTN 6 Beynəlxalq münasibətlər tarixinin qlobal və regional sistemlərini müqayisə edərək, müasir beynəlxalq sistemin təkamülü kontekstində dünyanın perspektiv inkişafına dair sadə proqnozlar irəli sürməyi bacarmaq.
FTN 7 Müasir münaqişələrin və böhranların tarixi səbəblərini müəyyən etməyi və izah etməyi bacarmaq.

“Regionun tarixi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Region tarixi üzrə orjinal mənbələrlə/sənədlərlə işləməyi bacarmaq
FTN 2 Region tarixinin inkişaf qanunauyğunluqları və əsas mərhələləri haqqında qazandığı sistemli bilikləri tətbiq etmək səriştəsi var.
FTN 3 Region dövlətlərinin tarixinin müxtəlif dövrlərində mövcud olan xarici siyasət konsepsiyalarını, prinsipləri və doktrinaları müasir siyasi proseslərlə əlaqələndirməyi və bu əsasda ümumiləşmiş nəticələr çıxararaq hadisələrin inkişaf tendensiyalarını müəyyən etməyi bacarmaq.
FTN 4 Region tarixinin müxtəlif hadisə və proseslərini müasir siyasi, mədəni proseslərlə əlaqələndirməyi və hadisə və proseslər arasında varisliyi izləməyi bacarmaq.
FTN 5 Regionun müasir tarixi inkişaf proseslərini təhlil edərək, onun perspektiv inkişafına dair sadə proqnozlar irəli sürməyi bacarmaq.

“Siyasi fikir tarixi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Müxtəlif tarixi dövrlərdə sosial-siyasi düşüncələrin təkamülünü, əsas konsepsiyaları müqayisə etməyi və müasir siyasi proseslərə təsiri kontekstində qiymətləndirməyi bacarmaq.
FTN 2 Müasir siyasi sistemin formalaşmasına təsir etmiş vacib elmi nəzəri təlimləri ilkin mənbədən oxumağı və təhlil etməyi bacarmaq.
FTN 3 Demokratiya, insan hüquqları və azadlıqları, hakimiyyətin bölünməsi, ədalət, nizam və d., müasir dövrdə aktual olan kateqoriyaların meydana çıxması, siyasi fikir

tarixində inkişaf etdirilməsi, qərb və şərq siyasi fikrində bu kateqoriyalara baxışların təhlili əsasında siyasi proseslərə islahatçı və yenilikçi kimi yanaşmağı bacarmaq.
FTN 4 İctimai-siyasi institutların və proseslərin formalaşması və inkişafı haqqında qazandığı biliklər əsasında peşə fəaliyyətində səmərəli qərarlar qəbul etmə səriştəsinə malik olmaq.
FTN 5 Xarici siyasi və daxili siyasi proseslərin təhlili üçün qazandığı bilikləri tətbiq etməyi bacarmaq.
FTN 6 Siyasi sahədə tədqiqat aparmaq və təhlil etmək üçün qazandığı metodoloji bilikləri tətbiq etməyi bacarmaq.

“Region dövlətlərinin siyasi sistemləri” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Siyasi sistem nəzəriyyəsinə dair əsas yanaşmaları nəzərdən keçirərək, siyasi sistem, onun strukturu, əsas komponentləri haqqında əsaslı biliklərə yiyələnərək regionda siyasi sistemlərin inkişafını proqnozlaşdırmağı bacarmaq.
FTN 2 Region ölkələrinin siyasi sistemlərini müqayisəli təhlil etmək və fərqli meyarlar əsasında ümumiləşmələr aparmağı bacarmaq.
FTN 3 Regionun aparıcı ölkələrinin siyasi sistemlərinin fəaliyyət mexanizmlərini və xüsusiyyətlərini öyrənərək, onların inkişaf meyillərini müəyyən etməyi bacarmaq.
FTN 4 Regionun müxtəlif dövlətlərində qanunverici-icraedici hakimiyyətlər arasında qarşılıqlı münasibətlərin xüsusiyyətləri, müxtəlif siyasi rejimlərin spesifikasiyası, mərkəzi və yerli hakimiyyətlər arasında mövcud olan münasibətləri təhlil edərək konkret ölkədə demokratiyanın inkişaf səviyyəsini müəyyən etməyi bacarmaq.
FTN 5 Region dövlətlərinin siyasi partiyaları, partiya və seçki sistemləri haqqında biliklərə əsaslanaraq bu sahədə müstəqil tədqiqat/araşdırma aparmağı bacarmaq.
FTN 6 Öyrəndiyi regiondakı dövlətlərin siyasi sistemlərinin ideoloji əsaslarının və dəyərlər sisteminin dərinlən təhlili əsasında milli siyasi sistemin inkişafında faydalı olacaq təklif və tövsiyələr irəli sürməyi bacarmaq.

“Region ölkələrinin xarici siyasəti” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Region ölkələrinin xarici siyasətinin konseptual əsaslarını, prioritetlərini və istiqamətlərini izah etməyi və əsaslandırmağı bacarır, bu sahədə dərin təhlillər aparmaq səriştəsi var.
FTN 2 Region ölkələrinin xarici siyasət strukturlarını, qərar qəbulu və həyata keçirilmə mexanizmini təhlil edə bilir və praktik nümunələr əsasında izah etməyi bacarmaq.
FTN 3 Beynəlxalq münasibətlərdə aparıcı rol oynayan region ölkələrinin xarici siyasətlərinin formalaşması, qərar qəbulu və həyata keçirilməsi prosesini təhlil etmək və müxtəlif meyarlar əsasında ümumiləşdirməyi bacarmaq.
FTN 4 Region ölkələrinin qarşılıqlı və üçüncü dövlətlərlə siyasi- diplomatik, iqtisadi və mədəni sahələrdə ikitərəfli və çoxtərəfli münasibətlərini tənqidi təhlil etmək və müxtəlif ölçülər əsasında qiymətləndirməyi bacarmaq.

FTN 5 Regionda xarici siyasi mühitin inkişaf və dəyişməsinə proqnozlaşdırmağı bacarmaq.

FTN 6 Region ölkələri arasında inteqrasiya və dezinteqrasiya proseslərini təhlil etməyi bacarmaq.

“Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Beynəlxalq münasibətlərin əsas elmi nəzəriyyə və yanaşmalarını tənqidi təhlil edərək onlara dair müstəqil fikir bildirmək, mülahizələr/mühakimələr irəli sürməyi bacarmaq.

FTN 2 Beynəlxalq münasibətlərin əsas elmi nəzəriyyə və yanaşmalarını praktik situasiyalar üzərində tətbiq etməyi bacarmaq.

FTN 3 Beynəlxalq münasibətlərdə hadisə və proseslərin inkişafını nəzəri qanunauyğunluqlar əsasında təhlil etməyi bacarmaq.

FTN 4 Müasir beynəlxalq münasibətlərin əsas problemlərini və çağırışları nəzəri təhlil etməyi bacarmaq.

FTN 5 Beynəlxalq münasibətlərə dair müxtəlif elmi nəzəriyyələrin və yanaşmaların müəlliflərinin əsərlərini ilkin mənbələrdən oxumaq və tənqidi təhlil etməyi bacarmaq.

FTN 6 Beynəlxalq münasibətlərdə baş verən hadisələri müstəqil olaraq təhlil etməyi bacarmaq.

“Müasir diplomatiya” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Bütün diplomatik sənədləri tərtib və icra etməyi bacarmaq.

FTN 2 Diplomatik danışıqları aparmaq üçün zəruri ünsiyyət normalarını və metodlarını ehtiva edən qabiliyyət və bacarıqlara malik olmaq.

FTN 3 Müasir diplomat üçün zəruri olan şəxsi və peşəkar keyfiyyətləri – vətənpərvərlik, geniş erudisiya, dürüstlük, intizam, etibarlılıq, gözəl nitq- özündə aşılamaq və formalaşdırmaq qabiliyyətinə malik olmaq.

FTN 4 Dünyanın aparıcı dövlətlərinin diplomatik/siyasi fəaliyyətini tənqidi təhlil etmək və onların təcrübəsindən peşəkar fəaliyyətində istifadə etməyi bacarmaq.

FTN 5 Ölkə xaricində diplomatik strukturların işini təşkil etmək və idarə etmək üçün zəruri bacarıqlara malik olmaq.

FTN 6 Diplomatik sahədə fəaliyyət göstərmək üçün zəruri beynəlxalq sənədləri və normaları tətbiq etməyi bacarmaq.

“Beynəlxalq təhlükəsizlik” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Beynəlxalq təhlükəsizlik problemlərinin və beynəlxalq təhlükəsizlik proseslərinin milli təhlükəsizliyə təsirlərini müəyyən etməyi bacarmaq.

FTN 2 Qlobal strateji təhlükəsizlik, regional və transmilli təhlükəsizlik problemlərinin yaranma səbəblərini təhlil etməyi və onların həlli yollarına dair mülahizələr irəli sürməyi bacarmaq.

FTN 3 Təhlükəsizliklə bağlı müasir nəzəri-konseptual yanaşmaları öyrənərək konkret praktik situasiyaların təhlilində tətbiq etməyi bacarmaq.
FTN 4 Dünyanın aparıcı dövlətlərinin milli təhlükəsizlik konsepsiyalarını/doktrinalarını və siyasətlərini tənqidi təhlil edərək müxtəlif meyarlar əsasında ümumiləşdirməyi və qiymətləndirməyi bacarmaq.
FTN 5 Beynəlxalq təhlükəsizlik mühitində baş verən dəyişikliklərin inkişaf meyllərini müəyyən etməyi bacarmaq.
FTN 6 Beynəlxalq təhlükəsizlik strukturlarının və qurumlarının fəaliyyətini tənqidi təhlil edə bilçək və qiymətləndirməyi bacarmaq.

“Beynəlxalq hüquq” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Beynəlxalq hüququn mahiyyətini və fəaliyyət istiqamətlərini bilməklə beynəlxalq münasibətlərin tənzimlənməsi qaydalarından, mənbələrindən, prinsiplərindən istifadə edə bilmək.
FTN 2 Beynəlxalq müqavilələrin mahiyyətini və əsas elementlərini bilməklə dövlətlərarası münasibətlərin tənzimlənməsində onların zəruri rolunu əsaslandırmaq.
FTN 3 Beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərini, o cümlədən beynəlxalq hüquq normalarının məzmununu bilməklə onların əhəmiyyətini qiymətləndirmək.
FTN 4 Beynəlxalq təşkilatların beynəlxalq və milli hüquqi tənzimlənmə üçün vacib əhəmiyyətini əsaslandırmaq.
FTN 5 Beynəlxalq hüququn ayrı-ayrı sahələrinin ayrılıqda əsas xüsusiyyətlərini və fəaliyyət istiqamətlərini geniş məzmununda təhlil etmək.
FTN 6 Beynəlxalq hüququn ayrı-ayrı sahələrinin əhəmiyyətindən və əsas xüsusiyyətlərindən istifadə etməklə, Azərbaycan Respublikası dövlətdaxili qanunvericiliyinin müxtəlif sferalarda inkişaf etdirilməsini əsaslandırmaq.
FTN 7 Beynəlxalq hüququn prinsip və normalarından istifadə etməklə aktual beynəlxalq problemləri təhlil etməyi və qiymətləndirməyi bacarmaq.

“Strateji idarəetmə” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 İnformasiya resurslarının strateji idarə olunmasını bacarmaq.
FTN 2 Strateji məqsədləri düzgün formalaşdırmaq, strategiyanın hazırlanması prosesində vəziyyətin analizini aparmağı bacarmaq.
FTN 3 İnformasiya və psixoloji savaşa şəraitində müəyyən olunmuş strateji idarəetmə vəzifələrini icra etməyi bacarmaq.
FTN 4 Siyasət, sosial və iqtisadi sahələrdə strateji idarəetməni həyata keçirməyi bacarmaq.
FTN 5 Qərar qəbul etmə prosesi, bu prosesdə risklərin minimuma endirilməsi, strategiyaların reallaşdırılması, onlara nəzarət etməklə bağlı sərəştəyə malik olmaq.
FTN 6 Strateji idarəetmənin metodlarını praktik tətbiq etməyi və onun effektivini qiymətləndirə bilmək.

“Region dövlətlərinin hüquq sistemi” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Region dövlətlərinin hüquq sisteminin mahiyyətini, təşəkkülünü və inkişaf mərhələlərini təhlil etmək.
FTN 2 Region dövlətlərinin hüquq sisteminin strukturunu, əsas sahələrini öyrənir, dövlətlər arasında hüquqi sahədə əməkdaşlıq və vahid hüquq sisteminin yaradılması istiqamətində səyləri tənqidi təhlil etmək və qiymətləndirmək.
FTN 3 Normativ hüquqi aktların, o cümlədən Region dövlətlərinin tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin qanunvericilik ierarxiyasında yerini müəyyən etmək, kostitusiya qanunvericiliyində mövcud olan kolliziyaların mahiyyətini aydınlaşdırmaq, kostitusiya qanunvericiliyinin təhlilini aparmaq və müvafiq istiqamətlər üzrə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi istiqamətində təkliflər vermək.
FTN 4 Seçki hüququna dair təhlil aparmaq, icra hakimiyyəti mexanizmində konkret icra hakimiyyəti orqanının yerini müəyyən etmək, icra hakimiyyəti orqanını idarəçilik sahəsində dövləti funksiyaları yerinə yetirən publik hüquqi şəxslərdən fərqləndirmək.
FTN 5 Region dövlətlərində mülki hüququn tənzim etdiyi ictimai münasibətləri digər hüquq sahələri ilə tənzim olunan ictimai münasibətlərdən fərqləndirmək, onun əsas xüsusiyyətlərini, mənbələrini və prinsiplərini izah etmək.
FTN 6 Region dövlətlərində cinayət hüququnun mahiyyətini, sistemini, vəzifələrini, prinsiplərini, cinayət qanununun anlayışını, məkana və zamana görə qüvvəsini, ictimai təhlükəli əməllərin əlamətlərini və sistemini öyrənmək.
FTN 7 İnsan hüquqlarının əsas xüsusiyyətlərindən və istiqamətlərindən hüququn hər bir sahəsinin inkişaf etdirilməsində düzgün istifadə etmək; əhalinin ayrı-ayrı kateqoriyalarının hüquqi vəziyyətini ətraflı öyrənməklə onların hüquqlarının müdafiəsi qaydalarını izah və tətbiq etməyi bacarmaq.

“Regionun iqtisadiyyatı” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Regionun iqtisadiyyatı, inkişaf prosesləri, mexanizmləri, regional/qlobal iqtisadi problemlər haqqında biliklər əldə etmək.
FTN 2 Region ölkələrinin iqtisadiyyatını müqayisəli şəkildə təhlil etməyi bacarmaq.
FTN 3. Regional səviyyədə ticarətin tənzimlənməsi məsələlərinə dair sistemli biliklər formalaşdırmaq; region ölkələri ilə Azərbaycan Respublikası arasındakı mövcud xarici ticarət, investisiya, və biznes əməkdaşlığını təhlil etmək və bu əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi imkanlarını müəyyən etmək.
FTN 4. Regionda makroiqtisadiyyatın əsasları haqqında təsəvvürlər formalaşdırmaq.
FTN 5. Regionda bazar iqtisadiyyatının fəaliyyət qanunauyğunluqlarını; bazar iqtisadiyyatında dövlətin rolu və funksiyalarını qiymətləndirə bilmək.
FTN 6. Regional maliyyə və maliyyə bazarlarına dair anlayışları bilmək; regional iqtisadi və maliyyə təşkilatlarının fəaliyyət mexanizmlərini tənqidi təhlil etmək; regional işçi qüvvəsi bazarı, regionda işçi qüvvəsinin miqراسiyası haqqında bilikləri əldə etmək.

“İxtisas yönümlü xarici dil” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Dilin qrammatik quruluşunu mənimsəmək, qrammatik səhvləri müəyyən etmək və qrammatik cəhətdən qüsursuz mətn parçaları formalaşdırma bilmək; dilin struktur vahidlərinin kommunikativ funksiyalarına yiyələnmək və onlardan düzgün istifadə etmək.

FTN 2 Ünsiyyətin qurulması prosesində dilin zəngin resurslarından maksimum yararlanacaq səviyyədə dilin leksik korpusuna yiyələnmək; ixtisası ilə bağlı yazışma aparır, peşəsi ilə bağlı materialları yazılı və şifahi tərcümə etməyi bacarmaq.

FTN 3 Nitqi dinləyici üçün anlaşılıq, vacib məqamları nəzərə çarpdıracaq qədər ekspressiv və məntiqli şəkildə qurmaq; ixtisası ilə bağlı peşəkar əlaqələr və ünsiyyət qurmağı bacarmaq.

FTN 4 Effektiv eşidib-anlama vərdişlərini inkişaf etdirmək.

FTN 5. Dinlədiyi mətnlərin təhlilini apara bilmək; əsas fikirləri, detalları şərh etmək; spesifik ifadələrin, idiomların, terminlərin mənasını anlamaq; intonasiya və digər prosodik vahidləri fərqləndirmək və bunların əsasında danışanın mövzuya emosional-ekspressiv münasibətini izah etmək.

FTN 6 Müxtəlif konkret və mücərrəd mövzulu, elmi və publisistik- yazılı mətnləri anlamaq, mətndə yer alan əsas fikirləri şərh etmək, mətnin əsas məqamlarını parafraz etmək və ümumiləşdirmək.

FTN 7 Öyrənilən dilin əsas ünsiyyət vahidlərinin normativ, kommunikativ və etik aspektlərdə tətbiqini bacarmaq; Sərbəst fikir söyləmək, tutarlı və zəngin nitq nümayiş etdirmək.

“Regionunun etnoqrafiyası” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Region xalqlarının mədəniyyətinin yaranması, inkişafı, əsas nailiyyətləri haqqında sistemli və kompleks biliklərə malik olmaq.

FTN 2 Region xalqlarının maddi-mənəvi mədəniyyətinin spesifik və fərqli cəhətlərinin müqayisəli təhlilini və tədqiqini bacarmaq.

FTN 3 Region xalqlarının adət-ənənə, qədim inanc, astral və mifik baxışlar sisteminin müqayisəli təhlilini apara bilmək, müasir adət və mərasimlərdə onların rolunu və yerini müəyyən etməyi bacarmaq.

FTN 4 Region xalqlarının etnoqrafik xüsusiyyətlərinin onların müasir münasibətlərinə təsirini müəyyən etmək.

FTN 5 Regionda xalqların sosial və antropoloji xüsusiyyətlərinin onların həyat tərzində, incəsənət və elmində öz əksini necə tapmasını müəyyən edə bilmək.

“Regionunun mədəniyyəti və incəsənəti” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)

FTN 1 Regionun mədəniyyəti və incəsənəti haqqında sistemli və kompleks təsəvvürləri formalaşdırmaq.

FTN 2 Regionunun mədəniyyət, incəsənət və memarlığının əsas janrlarının istiqamətlərini, cərəyanlarını və üslublarını təhlil etmək.

FTN 3 Regionunun mədəniyyət və incəsənətinin ümumbəşəri mədəni proseslərə təsirini müəyyən etmək.
FTN 4 Region ölkələri ilə Azərbaycanın mədəni əlaqələrini tənqidi təhlil və şərh edə bilmək, inkişaf istiqamətlərinə dair təkliflər vermək.
FTN 5 Region ölkələrinin mədəniyyətinin və incəsənətinin çağdaş vəziyyəti və inkişaf meyillərini müəyyən edə bilmək.
FTN 6 Regionun mədəniyyətinin dini-ideoloji əsaslarını təhlil etmək və izah etmək.

“Siyasi təhlil və tənqidi təfəkkür” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN1 Müstəqil tədqiqat aparmaq və təhlil edə bilmək üçün müxtəlif tədqiqat metodlarından istifadə etməyi bacarmaq.
FTN 2 Müxtəlif sorgular keçirmək, nəticələrini təhlil etmək və ümumiləşdirməyi bacarmaq.
FTN 3 Statistik metodlardan istifadə edərək tədqiqat apara bilmək.
FTN 4 Topladığı faktları, informasiyaları kompüter proqramları vasitəsi ilə emal etməyi bacarmaq.
FTN 5 Mürəkkəb məsələlərin bir neçə mümkün həlli yolunu müəyyən etmək, alternativ mülahizələr irəli sürmə bacarığına yiyələnmək.
FTN 6 Əsaslandırılmış nəticələr çıxarmaq məqsədi ilə məlumatları və faktları sintez etmə bacarığına yiyələnmək, taftalogiya, ziddiyyət, səfsətə və paradoksları müəyyən edə bilmək.
FTN 7 Arqumentlərin məntiqiliyini və etibarlılığını, eləcə də müvafiq məlumatın və faktların verilən arqumentlə bağlılıq və arqumentə aidiyyət dərəcəsini dəyərləndirə bilmək.
FTN 8 Ümumi məntiqi və ritorik səfsətləri müəyyən edə bilmək.
FTN 9 Tezis, mülahizə , mühakimə və arqumentləri formalaşdırma bilmək.
FTN 10 Eyniyyət, ziddiyyətsizlik , üçüncünü istisna və kafi əsas qanunu kimi formal məntiq qanunlarını bilmək, bunları əqli nəticə və sübut prosesində tətbiq edə bilmək.

“Mülki müdafiə” fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)
FTN 1 Fövqəladə hadisələrin təsnifatı, onların tam xarakteristikası, Mülki müdafiənin yaranma tarixi, onun FH-da rolu və vəzifələrini öyrənmək. Mülki müdafiə ilə bağlı normativ-hüquqi sənədləri bilmək;
FTN 2 Müasir dövrdə sülh və müharibə dövrlərində Mülki müdafiənin rolunu və vəzifələrini bilmək. Texnogen FH-də hadisələrin qarşısının alınması yolları, bakterioloji, kimyəvi və radiasiya şəraitində əhalinin davranış qaydalarını, mahiyyətini bilmək. Karantin, observasiya şəraitində, sanitariya təmizliyi, ərazinin dezinfeksiyası, kimyəvi zəhərlənmə ocaqlarında deqazasiya, radiasiya şəraitində isə dezaktivasiya üsullarını bilmək;
FTN 3 Fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması üçün Dövlət sisteminin rolu və vəzifələrini bilmək. Hərbiləşdirilməmiş mülki müdafiə dəstələrinin yaradılmasını öyrənmək;
FTN 4 Fövqəladə hallar zamanı əhalinin mühafizəsinin təşkilini həyata keçirmək. Kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. Fərdi mühafizə vasitələri və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. Fövqəladə hallar zamanı əhalinin köçürülməsini

bacarmaq. Fövqəladə hallar zamanı əhalinin səmərəli mühafizəsinin təşkilini bacarmaq. Kollektiv mühafizə qurğuları və onlardan istifadə qaydalarını bacarmaq. Fərdi mühafizə vasitələri və onlardan istifadə qaydalarını bilmək. Fövqəladə hallar zamanı əhalinin köçürülməsini həyata keçirmək;

FTN 5 Mülki müdafiə kəşfiyyatının təşkili və aparılması qaydalarını bilmək. Radiasiya və kimyəvi kəşfiyyat cihazlarını işlətməyi bacarmaq. Mülki müdafiə üzrə idarəetmə, mülki müdafiə qərargahları və onların əsas vəzifələrini bilmək;

FTN 6 FH-in nəticələrinin aradan qaldırılması yollarını bilmək. Qəza- xilasetmə və digər təxirəsalınmaz işlərin dağıntı ocaqlarında təşkil etmək və aparılmasını həyata keçirmək. Əhalinin mülki müdafiə sahəsində hazırlanmasının prinsiplərini öyrənmək. Fövqəladə hadisələr zamanı dağıntı ərazisində ilk tibbi yardım aparmağı bacarmaq.

**“Müasir informasiya- kommunikasiya texnologiyaları və informasiya təhlükəsizliyi”
fənni üzrə təlim nəticələri (FTN)**

FTN 1 Yeni informasiya texnologiyaları və onların rolu haqqında bilikləri əldə edir.

FTN 2 Müasir informasiya- kommunikasiya texnologiyalarının növləri, təsnifatı haqqında biliklərə yiyələnir.

FTN 3. İnformasiya cəmiyyətinin konsepsiyası və xüsusiyyətləri, cəmiyyətin informasiyalaşdırılması prosesinin əsas mərhələləri haqqında biliklər qazanır.

FTN 4. Müvafiq ixtisas sahəsində müasir texnologiyalardan istifadə etmək praktikasına yiyələnir.

FTN 5. Müvafiq ixtisas sahəsində informasiya texnologiyalarının rolunu və effektivlik meyarlarını qiymətləndirir.

FTN 6. Müasir Əməliyyat Sistemlərinin iş prinsipini mənimsəyir.

FTN 7. Proqramlaşdırma bacarığına yiyələnir.

FTN 8. Veb sistemləri və texnologiyası sahəsində biliklərə yiyələnir və praktik iş təcrübəsi əldə edir.

FTN 9. Süni intellekt, ekspert sistemləri və s. haqqında biliklər əldə edir.

FTN 10. İnformasiya təhlükəsizliyi, ona nail olma yolları ilə bağlı bacarıqları formalaşır.

FTN 11. Ms Office 365 paket proqramlarını mənimsəyir və müvafiq ixtisas sahəsi üzrə tətbiq edir.

FTN 12. Verilənlər bazası haqqında biliyə yiyələnir və müvafiq ixtisas sahəsi üzrə tətbiq edir.

Fənlərin və Təhsil Programının təlim nəticələrinin matrisi

Ali təhsil müəssisəsi aşağıdakı cədvəldən istifadə edərək ixtisasın Təhsil Programının təlim nəticələrinin əldə olunmasına fənlərin necə dəstək verdiyini müəyyən etməlidir.

Blokun adı	Fənlərin adı	Programın təlim nəticələri												
		PTN 1	PTN 2	PTN 3	PTN 4	PTN 5	PTN 6	PTN 7	PTN 8	PTN 9	PTN 10	PTN 11	PTN 12	PTN 13
Ümumi fənlər	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya	X												
	Azərbaycanın tarixi	X												
	Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya	X												
İxtisas fənləri	Siyasi coğrafiya		X	X										X
	Beynəlxalq münasibətlər tarixi			X			X	X						
	Regionun tarixi			X	X					X	X			
	Siyasət nəzəriyyəsi				X	X					X	X		
	Region dövlətlərinin siyasi sistemləri				X	X								
	Regionun etnoqrafiyası		X								X			
	Beynəlxalq münasibətlər nəzəriyyəsi				X	X	X	X	X					X
	Müasir diplomatiya					X	X		X					
	Beynəlxalq təhlükəsizlik		X			X	X	X			X			X
	Region ölkələrinin xarici siyasəti		X			X	X	X	X			X		X
	Siyasi təhlil və tənqidi təfəkkür	X			X	X	X	X				X		X
	Beynəlxalq hüquq						X	X	X	X			X	
	Regionun iqtisadiyyatı					X		X			X		X	X
	Region dövlətlərinin hüquq sistemi					X				X			X	
	Müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyaları və informasiya təhlükəsizliyi	X				X	X	X					X	
	İxtisas yönümlü xarici dil	X			X					X				X
	Mülki müdafiə													
	Strateji idarəetmə	X				X	X	X		X		X		X
	Regionun mədəniyyəti və incəsənəti		X								X			